

Energiklagenemnda

Energiklagenemndas avgjørelse 20. oktober 2022

Sak: 2022/0897

Klager: A

Klagemotpart: B AS

1 Sakens bakgrunn

- (1) Reguleringsmyndigheten for energi (heretter «RME») fattet den 27. januar 2022 vedtak i uenighetssak mellom A (heretter «klager») og nettselskapet B AS (heretter «klagemotpart»), jf. forskrift av 22. mars 1999 nr. 301 om måling, avregning, fakturering av netttjenester og elektrisk energi, nettselskapets nøytralitet mv. (avregningsforskriften) § 4-1.
- (2) Saken ble brakt inn som en uenighetssak for RME av klager den 29. juni 2021. Klager anførte at klagemotparten misbrakte sin monopolstilling når det gjaldt nettleieavtalen og vilkår for tilknytning. RMEs kompetanse til å avgjøre uenighetssaker er regulert i forskrift av 24. oktober 2019 nr. 1413 om nettregulering og energimarkedet (NEM) § 4-13.
- (3) Klager purret på svar i e-poster 16. november 2021 og 17. november 2021. RME svarte i e-post 17. november 2021 at klager trolig ville få svar innen månedsskiftet. Klager brakte saken inn for Sivilombudet 9. desember 2021. Sivilombudet la i brev datert 20. desember 2021 til grunn at klager ville få svar innen rimelig tid og at det ikke var tilstrekkelig grunn til videre behandling hos dem på daværende tidspunkt. I e-post 22. desember 2021 spurte klager hva som var ment med «rimelig tid». I brev datert 5. januar 2022 svarte Sivilombudet at klager kunne klage på nytt til Sivilombudet dersom RME ikke svarte innen et par ukers tid.
- (4) I e-post 6. januar 2022 ba RME klager om å ettersende to av vedleggene til klagen, som var uleselige. Klager svarte i e-post 6. januar 2022 at dokumentene var leselig hos klager.
- (5) RME fattet vedtak i saken den 27. januar 2022 med følgende konklusjon:

«[B] AS har rett til å bytte strømmåler hos [A], i [...].

Uenighetssak vedrørende hvilken nettleieavtale som gjelder mellom partene avvises.»
- (6) Saken hos Sivilombudet ble avsluttet den 28. januar 2022. RMEs vedtak ble deretter påklaget av A i e-post den 22. februar 2022. Klagen er datert 18. februar 2022. RME vurderte klagen, men konkluderte med at den ikke ga grunnlag for å endre eller oppheve

vedtaket, jf. lov av 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 33. I brev datert 28. februar 2022 orienterte RME klagemotparten om at vedtaket var påklaget og ga frist for uttalelse 18. mars 2022.

- (7) Klager ba RME i e-post den 28. februar 2022 om at klagemotparten ikke kun skulle få oversendt klagen på vedtaket, men også den opprinnelige klagen på nettselskapet 29. juni 2021. Klager purret på svar i e-post den 7. mars 2022. RME bekreftet mottak i e-post den 11. mars 2022, og oversendte den opprinnelige klagen på nettselskapet til klagemotparten i brev datert 20. april 2022, med frist for uttalelse 6. mai 2022. I e-post den 12. mai 2022 ba klager om status i saken. RME svarte i e-post den 7. juni 2022 at de ikke hadde mottatt merknader fra klagemotparten. Klagen og sakens dokumenter ble oversendt Energiklagenemnda ved RMEs innstilling datert 7. juni 2022.
- (8) Klager og klagemotpart har i brev datert henholdsvis 14. og 15. juni 2022 fått informasjon om saksgangen for Energiklagenemnda og frist til å inngi kommentarer til RMEs innstilling i saken eller andre merknader.
- (9) RME opplyste i e-post den 14. juni 2022 at vedtaket ved en feil ble datert 5. november 2021. Vedtaket ble truffet først 27. januar 2022. I e-post den 16. juni 2022 opplyste RME at klagen ble mottatt etter at klagefristen var ute, men RME hadde ikke vært tilstrekkelig oppmerksom på dette før klagen ble behandlet og videresendt Energiklagenemnda. Utover dette hadde RME ingen merknader til hvorfor klagen er behandlet selv om den kom inn etter fristen.
- (10) I epost den 29. juni 2022 henvendte klager seg til Energiklagenemnda og ba om utsatt frist for merknader. Energiklagenemnda ga utsatt frist til 1. september 2022. Klager sendte inn merknader i e-post den 31. august 2022. Klagers merknader ble oversendt klagemotparten den 13. september 2022, med frist for uttalelse 24. september 2022. Klagemotparten fikk innvilget ny frist til 10. oktober 2022 og innga merknader i e-post den 5. oktober 2022.
- (11) Klagemotpartens merknader ble oversendt klager ved e-post den 7. oktober 2022, med frist for uttalelse 14. oktober 2022. Klager ble samtidig gjort oppmerksom på at det ene vedlegget til saken var uleselig og ble bedt om å sende dette på nytt. Klager sendte ytterligere merknader og nytt vedlegg i e-post datert 14. oktober 2022.
- (12) Energiklagenemnda avholdt nemndsmøte i saken 20. oktober 2022.

2 RMEs vedtak

- (13) RME gjør først kort rede for bakgrunnen for saken. RME forstår klagen som å gjelde klagemotpartens misbruk av monopolmakt i forbindelse med utarbeidelse av vilkår i nettleieavtalen, herunder følgende forhold:
 1. Klager anfører at klagemotparten ikke har rett til å bytte strømmåleren hos ham.
 2. Klager har ikke akseptert ny nettleieavtale, og det er derfor den gamle nettleieavtalen fra 2007 som gjelder mellom partene.
- (14) Det vises til at hjemmelen til å fastsette en bestemmelse om uenighet tidligere var lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloen) § 7-6 andre ledd. Nå er hjemmelen § 10-6 andre ledd.

I forarbeidene til bestemmelsen, Ot.prp.nr.61 (2005-2006) *Om lov om endringer i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m.(energiloven)*, skriver departementet på side 56 at:

«Når det gjelder høringsuttalelsene som tar opp spørsmål knyttet til den nærmere grensedragningen og innholdet i tvisteløsningsfunksjonen, er det etter gjeldende rett og direktivet etter departementets vurdering slik at NVE kun vil ha plikt til å løse tvisten hva angår spørsmål som faller inn under energimyndighetenes ansvarsområde, og at rene privatrettslige spørsmål faller utenfor. Det samme gjelder privatrettslige spørsmål som avledes eller henger sammen med spørsmål som skal avgjøres gjennom NVEs vedtak i tvistesaken, som for eksempel spørsmål om renter mv.»

- (15) Tilsvarende fremgår av merknadene i endringsforskriften som innførte uenighetsbestemmelsen i forskrift av 7. desember 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften) § 4-10. I forbindelse med opprettelsen av RME ble bestemmelsen flyttet over til NEM § 4-13. Uenigheter om spørsmål som ikke reguleres av energiloven med tilhørende forskrifter kan derfor ikke behandles av RME.
- (16) RME går på denne bakgrunn ikke inn i anførslene som gjelder stenging av strøm, lov av 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven) og Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/679 (personvernforordningen). Spørsmålet om avtaleinngåelse er regulert gjennom alminnelig avtalerett, noe som også faller utenfor RMEs myndighet. Etter dette avvises uenigheten knyttet til spørsmål om hvilken nettleieavtale som gjelder.
- (17) RME bemerker for øvrig at de hverken har godkjent de gamle eller de nye nettleieavtalene. RME tar sikte på å fastsette metoder for hvordan slike avtaler skal utformes, herunder krav til prosess, format og innhold. Selv om dette arbeidet pågår, kan nettselskapene likevel inngå nye nettleieavtaler.
- (18) Når det gjelder klagen på bytte av måler, vises det til avregningsforskriften § 3-1 hvor det fremgår at nettselskapet har ansvar for målere og måleverdier i sitt nettområde. Nettkundene plikter å gi nettselskapet adgang til måleren. Videre står det i § 4-1 at nettselskapet skal sørge for at AMS er installert i hvert enkelt målepunkt. Kunder med legeattest kan få unntak etter § 4-1 andre ledd bokstav b. RME har avklart at et nettselskap har rett til å bytte måler hos en nettkunde selv om kunden har fritak fra AMS etter avregningsforskriften § 4-1 bokstav b, men kunden får en AMS-måler uten kommunikasjonsmodul eller med en deaktivert kommunikasjonsmodul. Klagemotparten har derfor rett til å bytte måler hos klager, selv om klager har fremvist legeattest for å få fritak etter forskriften. Disse bestemmelsene gjelder uavhengig av hvilken nettleieavtale som er inngått mellom partene. På denne bakgrunn konkluderer vi RME med at klagemotparten har rett til å bytte måler hos klager.

3 Partenes anførsler

3.1 Klagers anførsler

- (19) Klager har i det vesentlige anført:

- (20) Klagen handler ikke om klagemotpartens rett til å bytte måleren. Dette vedtaket er fattet på feil grunnlag. Klagen handler om klagemotpartens monopolmisbruk. Videre er RMEs avvisning av klagen om hvilken nettavtale som gjelder, fattet på feil grunnlag.
- (21) Klagen gjelder klagemotpartens misbruk av rollen som monopolist. Klagemotparten har varslet om stenging av strøm som følge av at klager ikke aksepterer den nye nettleieavtalen som klagemotparten hevder trådte i kraft 1. februar 2021. RME, som regulator og kontrollorgan for nettselskapene, må ta tak i klagemotpartens handlinger. Det er RME som skal passe på at nettselskapene følger lovverket når det gjelder monopol tjenesten disse er forpliktet til å levere. Forbrukerrådet, Forbrukertilsynet og Elklagenemnda henviser alle til RME som den rette klageinstansen når det gjelder monopolvirksomheten.
- (22) Det står følgende på RMEs nettside:
- «I henhold til en lov- og forskriftsendring som trådte i kraft 1. november 2019, har Reguleringsmyndigheten for energi (RME) fått myndighet til å regulere vilkår for tilknytning og bruk av nettet. Dette kan skje ved å godkjenne eller fastsette vilkår, eller metoder for å fastsette slike vilkår. Hensikten med regelverket er å sikre at nettselskapene ikke utnytter sin monopolstilling ved å stille urimelige krav i tilknytnings- og nettleieavtaler.»*
- (23) Det følger av NEM § 4-13 at uenighet om vilkår for tilknytning til og bruk av nettet kan bringes inn til RME. Når RME svarer at de ikke skal blande seg i det privatrettslige forholdet kunden har med nettselskapet, går dette utover forbrukerens rettssikkerhet. Å gå til domstolene innebærer stor risiko for forbrukeren. Avgjørelser fra Elklagenemnda innebærer ingen juridiske forpliktelser for partene. Klager stiller også spørsmål ved Elklagenemndas habilitet.
- (24) Klagemotparten har leveringsplikt for strøm etter energiloven § 3-3 og unntak krever dispensasjon fra RME. Klagemotpartens trusler om å stenge strømmen hvis klager ikke godtar de nye vilkårene i avtalen er et brudd på leveringsplikten. Klager får da ikke mulighet til å kjøpe strøm fra sin kraftleverandør. Nettselskapet er pliktig til å levere strøm uavbrutt og unntak krever rettslig grunnlag. Det gis kun unntak fra leveringsplikten i særlige tilfeller. Fast bosetting gis ikke unntak fra leveringsplikten.
- (25) Lov av 21. juni 2002 nr. 34 om forbrukerkjøp (forbrukerkjøpsloven) § 48 a gjelder betalingsmislighold og er ikke hjemmel for stenging av strøm i dette tilfellet da klager ikke er skyldig klagemotparten noen penger. Det er kun ved stenging av strøm ved betalingsmislighold at forholdet ligger utenfor RMEs myndighet. Denne saken gjelder trussel om stenging av strøm av andre årsaker som det er innenfor RMEs myndighet å ta stilling til. Det vises til NVEs vurdering i enkeltvedtak 22. april 2005 side 2 *Avvisning av klage på stengevarsel*, Vest-Telemark Kraftlag AS (Sak nr. 200404411-10): *«Det er NVEs vurdering at stengning av et anlegg, basert på manglende betaling av andre forpliktelser enn nettleie, må anses å være i strid med områdekonsesjonærens leveringsplikt som følger av energilovens § 3-3».*
- (26) Det er en stor skjevfordeling av makt mellom forbruker og nettselskap. Klager viser til en rekke eksempler hvor domstolene har kommet til at nettselskapene ikke har hatt tvangsgrunnlag for å stenge strømmen.

- (27) Klager har ikke nektet klagemotparten å bytte den gamle strømmåleren til en ny. RME har fattet vedtaket på feil grunnlag. Klager fikk innvilget fritak fra AMS (kommunikasjonsenheten i smartmåleren) i juli 2018. Klagemotparten byttet strømmåleren (måleutstyret) til en ny i oktober 2021, altså før vedtaket ble fattet av RME. Hadde klagemotparten fått tilsendt klagen ville dette blitt oppklart før vedtaket ble fattet. RME har ikke sjekket fakta i saken.
- (28) Myndighetene har aldri pålagt nettselskapene å bytte måleren. Nettselskapene er pålagt å installere AMS (avanserte måle- og styringssystem) i alle målepunkter, etter avregningsforskriften § 4-1. Avregningsforskriften § 4-1 spesifiserer ikke hvilken del av AMS nettselskapet er pålagt å installere. Måleren er ikke nevnt i forskriften. AMS er en systemløsning hos nettselskapet som innebærer en strømmåler. AMS er ikke ensbetydende med en smartmåler (en enhet som består av en måleenhet og en kommunikasjonsenhets). AMS-måler er et ord som er funnet opp for å beskrive en smartmåler påkrevd av innføringen av AMS. En strømmåler blir en smartmåler når kommunikasjonsenhets blir montert i tillegg. En smartmåler består altså av en måleenhet og en kommunikasjonsenhets. Sistnevnte er ikke et tema i nettleieavtalen av 2007. Det er en viktig juridisk forskjell på komponentene i smartmåleren, som ikke har blitt fanget opp av forbrukermyndighetene, nettselskapene eller NVE. Nettleieavtalen fra 2007 regulerer måleenheten og avregningsforskriften § 4-1 regulerer kommunikasjonsenhets. I den nye nettleieavtalen som klager ikke har samtykket til, er kommunikasjonsdelen (AMS) tatt med som nytt vilkår.
- (29) Nye standardvilkår er ikke godkjent av RME. RME skal uansett ikke blande seg bort i det privatrettslige forholdet kunden har med nettselskapet. RME har fattet et vedtak angående et privatrettslig forhold mellom klager og klagemotparten. Klager er ikke pliktig til å ta imot AMS-måler med kommunikasjonsenhets etter nettleieavtalen fra 2007. Klager har ikke nektet klagemotparten å bytte selve måleenheten. I avregningsforskriften står det ikke noe om at nettselskapet har rett til å bytte måleren når det passer dem, kun at nettselskapet skal ha tilgang til sitt utstyr. At de kan bytte utstyret når det passer dem er regulert i nettleieavtalen og er et privatrettslig forhold. RME er ikke konsekvent når det gjelder hvorvidt de har noe med det privatrettslige å gjøre eller ikke.
- (30) Det stilles videre spørsmål ved hvorfor det stilles krav om helseplage for å få et lovlig fritak fra AMS. For å få innvilget unntak etter avregningsforskriften § 4-1 bokstav a måtte klager fremskaffe legeattest med en fiktiv diagnose som måtte henvise til helseplager klager ikke hadde. Klager hadde heller ikke noen frykt for kommunikasjonsløsningen. Dette kravet er dypt inngripende og nettselskapene mangler rettslig grunnlag for å behandle legeerklæringer. Klagemotparten har gitt andre fritak for AMS uten at det stilles krav om legeattest. Dette er forskjellsbehandling av kunder innen samme nettområde.
- (31) Det finnes to standardavtaler: en nettleieavtale og en avtale for vilkår for tilknytning. Det følger av formålsparagrafene i energiloven § 1-2, NEM-forskriften § 1-1 og forskrift av 11. november 1999 nr. 302 om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme for nettvirksomheten og tariff (kontrollforskriften) § 1-1, at det skal tas hensyn til private interesser som blir berørt. RME har ikke hensyntatt klagers private interesser i vedtaket om å avvise klagen om hvilken nettleieavtale som gjelder.

- (32) Det følger av kontrollforskriften § 13-6 at «Avtaler med vilkår for tilknytning og bruk av nettet skal inngås direkte mellom nettselskapene og hver enkelt kunde». Nettselskapene tar i bruk en standard mal på en avtale Energi Norge har utarbeidet som skal gjelde alle kunder. Dette gjør nettselskapene uten å inngå avtale med hver enkelt kunde etter kontrollforskriften § 13-6. Forbrukerne har ikke vært part i forhandlingene av vilkårene i avtalen. Vilrårene er ensidig diktert av energibransjen, i strid med lov og forskrift. Kunden er fastlåst til de premissene som nettselskapene setter. Nettleieavtalen er uansett kun veiledende for forbrukeren og gir ikke nettselskapene fritak fra annet lovverk.
- (33) Klagemotparten er forpliktet til å følge forbrukerrettslige regler. Forbrukertilsynet forklarer at forbrukernes viktigste vern ved urimelige vilkår vil være gjennom markedsførlingsloven § 22. Brudd på markedsførlingsloven er Forbrukertilsynets område, men det vil variere etter type brudd, og i gitte tilfeller, så vil noen saker sortere under RME sitt særtilsyn. Det følger av markedsførlingsloven § 22 at ved vesentlige endringer i vilrårene kreves det uttrykkelig aksept fra kunden for at avtalen skal fortsette å løpe. Videre kan en avtale etter avtaleloven § 36 helt eller delvis settes til side eller endres for så vidt det ville virke urimelig eller være i strid med god forretningsskikk å gjøre den gjeldende.
- (34) Det kreves aktivt samtykke for endring av vilkår, jf. personvernforordningen artikkel 7, som lyder «Dersom behandlingen bygger på samtykke, skal den behandlingsansvarlige kunne påvise at den registrerte har samtykket til behandling av personopplysninger om vedkommende.» Nettselskapene er pliktig til å ha et system for å lagre samtykkene. Samtykket skal kunne trekkes tilbake når som helst uten konsekvenser for kunden. Det vises også til kapittel III om den registrertes rettigheter, avsnitt 4 om rett til å protestere og automatiserte individuelle avgjørelser, artikkel 22 om automatiserte individuelle avgjørelser, herunder profilering. Klager har ingen muligheter til å gjøre endringer i personverninnstillinger hos klagemotparten.
- (35) Klagemotparten fakturerer kundene for et avlesningsgebyr for 2019 og 2020, som ikke er hjemlet i lov eller forskrift (kontrollforskriften § 17-6), for å ikke ha installert kommunikasjonsenheten (AMS-delen) i smartmåleren. Klagemotparten tar betalt for særskilte tjenester de ikke utfører og som kunden heller ikke har bestilt. Måleravlesningstjenesten er en primærtjeneste for nettselskapet, som de er forpliktet til å tilby sluttbrukeren etter avregningsforskriften § 3-3. Kunden betaler allerede disse kundespesifikke kostnadene over fastleddet: Kostnader knyttet til kundehåndtering, herunder måling, avregning, fakturering, tilsyn mv. Å ta betalt for tjenester kunden ikke har bestilt er i strid med markedsførlingsloven § 11 første ledd bokstav a som i næringsvirksomhet forbyr «å kreve betaling for varer, tjenester eller andre ytelser uten etter avtale». Klagemotparten forholder seg ikke til dette lovverket, kun det at de kan ta et gebyr som en tariff etter kontrollforskriften § 17-6.

3.2 Klagemotpartens anførsler

- (36) Klagemotparten har i det vesentlige anført:
- (37) Klagemotparten har gjort rede for både ny nettleieavtale og klagemotpartens plikt til å bytte måler. Klagemotparten kan ikke se at selskapet på noen måte har brutt

markedsføringsloven da varen som leveres er tatt i bruk. Klagemotparten risikerer, som nettselskap, selv konsekvenser ved å ikke oppfylle plikten til å installere AMS. Klagemotparten ser ingen hensikt med å gå inn på noen utdypning av definisjonen av AMS.

- (38) Klager ble ved SMS 15. januar 2021 varslet om at ny nettleieavtale skulle tre i kraft 1. februar 2021. Kunden har også fått opplyst i brev 12. mars 2021 at det i nettleieavtalen fra 2007 § 16 står at alle endringer kunngjøres med 14 dagers varsel som direkte melding til nettkunden eller på annen egnet måte. Klager bekreftet mottak ved å sende e-post hvor han motsatt seg den nye avtalen. Nettleieavtalen krever imidlertid ikke et direkte, individuelt samtykke.
- (39) I en nylig avgjørelse fra Agder tingrett (22-013468TVI-TAGD/TKRI og 22-013469TVI-TAGD/TKRI) kom retten til at nettselskapet har en rett til å installere både AMS-måler med og uten aktivert kommunikasjonsenhet hos de saksøkte i kraft av sitt eierskap til og ansvar for strømmåleren. I tillegg fremgikk det at sluttbrukeren/kunden har en plikt til å gi nettselskapet uhindret adgang til strømmåleren.
- (40) Klager har ikke mottatt varsel om stenging av strøm som følge at han ikke har akseptert standard nettleieavtale, men fordi klagemotparten ikke fikk tilgang til måleren for å få den byttet. Klagemotparten fikk tilgang til måleren 7. oktober 2021 og byttet denne til en deaktivert AMS-måler.

4 Klagenemndas vurdering

- (41) Saken gjelder As klage over RMEs vedtak om at B AS har rett til å bytte strømmåler hos klager og RMEs vedtak om å avvise uenighet om hvilken nettleieavtale som gjelder mellom klager og klagemotparten. Klager har anført at hans klage gjelder klagemotpartens monopolmisbruk og at RMEs vedtak er fattet på feil grunnlag.

Oversittelse av klagefristen

- (42) Nemnda tar først stilling til om saken skal avvises som følge av fristoversittelse, jf. forvaltningsloven §§ 29, jf. 34.
- (43) Nemnda legger til grunn at vedtaket var tilgjengelig i klagers e-postboks samme dato som e-posten for RMEs oversendelse 27. januar 2022. Da klager hadde mulighet for å gjøre seg kjent med vedtaket, løper også klagefristen på tre uker fra denne dato, jf. forvaltningsloven § 29 første ledd. Klagen ble oversendt i e-post datert 22. februar 2022, selv om selve klagen er datert 18. februar 2022. Klagen er dermed ikke fremsatt rettidig.
- (44) Det følger av forvaltningsloven § 34 andre ledd tredje punktum at dersom vilkårene for å behandle klagen ikke foreligger, skal klageinstansen avvise saken. I forvaltningsloven § 31 første ledd åpnes det for at en klage likevel kan tas under behandling dersom parten ikke kan lastes for å ha oversittet fristen eller for å ha drøyd med klage etterpå jf. bokstav a, eller det av særlige grunner er rimelig at klagen blir prøvd, jf. bokstav b. Det skal legges vekt på om endring av vedtaket kan medføre skade eller ulempe for andre, jf. § 31 andre ledd.
- (45) Det opplyses ikke hva som er årsaken til at klagen er fremsatt for sent. I saken er det to parter, og nemnda legger til grunn at endring av vedtaket vil kunne medføre en viss ulempe for den andre parten. I Ot.prp.nr.3 (1976-1977) *Om lov om endringer i lov 10*

februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (regler om taushetsplikt m.m.) fremgår det imidlertid at en «særlig grunn» kan være at det klages over rettsanvendelsen ved vedtaket. Videre uttales det at en klage om rettsanvendelse «kan det være lite rimelig å avvise, fordi rettsspørsmålet ikke derved bringes ut av verden». Nemnda viser til at klager har klaget over RMEs rettsanvendelse og anfører at RME har misforstått klagen. Ut i fra en totalvurdering, sakens omfang og den tiden som er gått, kommer nemnda til at den vil ta saken til behandling, jf. forvaltningsloven § 31 første ledd bokstav b.

Anførselen om monopolmisbruk

- (46) Klager har anført at klagemotparten har misbrukt sin rolle som monopolist ved å true med å stenge strømmen som følge av at klager ikke har akseptert vilkår og avtaler for nettleie og tilknytning. Herunder har klager anført at stenging av strøm på dette grunnlag utgjør brudd på leveringsplikten etter energiloven § 3-3. Videre har han anført brudd på personvernregelverket og markedsføringsloven i forbindelse med vesentlige endringer av avtalevilkår uten klagers samtykke. Klager har også tatt opp avtalerettslige problemstillinger i forbindelse med nettleieavtalen og avtale for vilkår for tilknytning.
- (47) RME har vist til at disse spørsmålene ligger utenfor deres myndighet å ta stilling til. Nemnda skal vurdere om RME har vurdert sin kompetanse etter energiregelverket riktig. Nemnda tar utgangspunkt i NEM § 4-13 første punktum, som lyder:

«Uenighet om vilkår for tilknytning til og bruk av nettet kan bringes inn til Reguleringsmyndigheten for energi, som skal fatte vedtak i saken innen to måneder etter at klagen kom fram.»

- (48) Selv om ordlyden i NEM § 4-13 er generell, er den klare forutsetningen at NVE, nå RME, skal avgjøre uenighet med grunnlag i energiloven med tilhørende forskrifter. Før opprettelsen av RME lå hjemmelen i forskrift av 13. desember 2006 nr. 1462 om endring i forskrift om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften) § 4-10 og energiloven § 7-6. Nemnda viser til Ot.prp.nr.61 (2005-2006) *Om lov om endringer i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven)* side 56, hvor departementet utdyper at NVEs tvisteløsningsfunksjon kun innebærer plikt til å løse tvister som angår spørsmål som faller inn under energimyndighetenes ansvarsområde, og at rene privatrettslige spørsmål faller utenfor. Det legges i forarbeidene til at *«Det samme gjelder privatrettslige spørsmål som avledes eller henger sammen med spørsmål som skal avgjøres gjennom NVEs vedtak i tvistesaken, som for eksempel spørsmål om renter mv.»*
- (49) Virkeområdet for NVEs funksjon som tvisteløser er også omtalt i merknadene til ny § 4-10 i energilovforskriften. I merknadene vises det til at saksforholdene hvor det var aktuelt for NVE å fungere som tvisteløser var knyttet til bestemmelser i følgende forskrifter: avregningsforskriften, kontrollforskriften, forskrift av 7. mai 2022 nr. 448 om systemansvaret i kraftverket, forskrift 16. desember 2002 nr. 1607 om energiutredninger (opphevet) og forskrift av 30. november 2004 nr. 1557 om leveringskvalitet i kraftsystemet. Årsaken til den generelle utformingen av uenighetsbestemmelsen var at en på denne måten unngikk å ekskludere saksforhold som skulle omfattes etter EØS-retten og unngikk å inkludere saksforhold som ikke var ment å omfattes. En generell utforming ville også ta høyde for senere forskriftsendringer, ved å redusere risikoen for feilhenvisninger i bestemmelsene. Departementet legger til at en

konkretisering av hvilke typer saksforhold som omfattes av tvisteløsningsfunksjonen til NVE kan og bør skje i retningslinjer.

- (50) RMEs myndighet til å avgjøre uenighet om vilkår for tilknytning til og bruk av nettet, er dermed begrenset til uenighet med grunnlag i energiregelverket. Nemnda er enig med RMEs begrunnelse for at spørsmålene knyttet til markedsføringsloven, avtalerettslige problemstillinger og adgang til stenging av strøm etter forbrukerkjøpsloven § 48a, ligger utenfor RMEs myndighetsområde. Nemnda legger til at en vurdering av Elklagenemndas nøytralitet som klageorgan også faller utenfor RMEs myndighetsområde. Energiklagenemnda behandler klager over enkeltvedtak truffet av RME med hjemmel i energiloven og naturgassloven, jf. forskrift av 24. oktober 2019 nr. 140 om Energiklagenemnda § 1. Nemnda tar derfor heller ikke stilling til de nevnte problemstillingene.
- (51) Nemnda merker seg klagers anførsler om at det er begrensede muligheter for å få juridisk bindende avgjørelser for de forhold som klager har vist til for å begrunne klagen om klagemotpartens monopolmisbruk. Nemnda oppfatter dette som en kritikk av de klagemulighetene som finnes i dag og rammene for myndigheten til de organene som er opprettet. Dette er forhold som ligger utenfor Energiklagenemndas myndighet å ta stilling til.

Avvisningsvedtaket

- (52) Klager har anført at RME på feil grunnlag har avvist klagen i uenighet om hvilken nettleieavtale som gjelder mellom klager og klagemotparten. Klager har anført at det er nettleieavtalen fra 2007 som er gjeldende mellom ham og klagemotparten da han ikke har akseptert den nye nettleieavtalen. Klager har i tillegg anført at klagemotparten tar i bruk en standard mal for avtale som Energi Norge har utarbeidet, i stedet for å inngå avtale med vilkår for tilknytning og bruk av nettet med hver enkelt kunde, slik kontrollforskriften § 13-6 krever. Klager har videre, under henvisning til formålsparagrafene i energiloven § 1-2, kontrollforskriften § 1-1 og NEM § 1-1, anført at RME ikke har hensyntatt klagers private interesser når denne uenighetssaken er avvist.
- (53) Nemnda viser til at nettleieavtalen er en avtale mellom nettselskapet og kunden. Den nærmere vurderingen av hvilken avtale som gjelder mellom partene, beror på avtalerettslige vurderinger. Nemnda er enig med RME i at dette ligger utenfor deres, og i forlengelsen nemndas, myndighet å ta stilling til. Når det gjelder anførslene om at hensynet til private interesser ikke er ivaretatt i avvisningsvedtaket, viser nemnda til energiloven § 1-2 som lyder:

«Loven skal sikre at produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte, herunder skal det tas hensyn til allmenne og private interesser som blir berørt.»

- (54) Det fremgår også av kontrollforskriften § 1-1 og NEM-forskriften § 1-1 at det skal tas hensyn til allmenne og private interesser. Departementet uttalte følgende i merknad til energilovens formålsbestemmelse, i Ot.prp.nr.43 (1989-1990) *Om lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m. (Energiloven)*:

«Formålet med loven er å sikre at produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi skjer samfunnsmessig rasjonelt. Det skal i den sammenheng tas hensyn til berørte allmenne og private interesser, herunder hensyn til miljøet.

Hovedmålsetningen for loven vil være å ivareta hensynet til riktig ressursbruk i produksjon og fordeling av energi. Lovreglene må legge til rette for organisasjonsmessige forhold i energiforsyningen som sikrer en samfunnsøkonomisk riktig tilpasning i produksjon og fordeling. Loven skal legge rettslig grunnlag for en effektivisering av kraftmarkedet. Loven skal ivareta hensynet til forbrukernes interesser.»

- (55) Hensikten med bestemmelsen er at balansegangen mellom hensynet til effektiv drift av nettet og viktige forbrukerinteresser ivaretas. Energiklagenemnda slo dette fast i sak 2021/1991. Dette innebærer at RME ved avgjørelsen av uenighetssaker skal ta hensyn til blant annet private interesser, herunder forbrukerinteresser. RMEs kompetanse er imidlertid begrenset til saker som avgjøres på grunnlag av energiregelverket. Bestemmelsen kan ikke tolkes slik at den gir RME adgang til å fatte vedtak for å ivareta private interesser på områder utenfor den myndighet RME er gitt i energilovgivningen. Nemnda mener RME i dette tilfellet har vurdert sin kompetanse etter energiloven og tilhørende forskrifter korrekt. Nemnda kan ikke se at RME har brutt de nevnte formålsbestemmelsene ved å avvise uenighetssaken om hvilken nettleieavtale som gjelder mellom klager og klagemotparten.

Vedtaket om klagemotpartens rett til å bytte strømmåler hos klager

- (56) Klager anfører at han ikke er pliktig til å ta imot AMS-måler med kommunikasjonsenhet, men at han ikke har nektet klagemotparten å bytte selve måleenheten. Slik saken er opplyst, har klagemotparten allerede byttet strømmåler hos klager, og dette var noe RME ikke ble gjort oppmerksom på før vedtaket ble fattet. Klager har tidligere fått innvilget fritak fra AMS og det er nå installert en ny strømmåler uten aktiv kommunikasjonsenhet hos klager. Videre anfører klager at RME ikke kan fatte vedtak om installasjon av strømmåler, da dette er regulert av nettleieavtalen og gjelder et privatrettslig forhold.
- (57) Det følger av avregningsforskriften § 4-1 første ledd at nettselskapene skal sørge for at AMS er installert i hvert enkelt målepunkt, men mindre installasjon er til vesentlig og dokumenterbar ulempe for sluttbruker, jf. andre ledd bokstav b. Det opplyses at klager har fått innvilget slikt unntak.
- (58) Videre følger det av avregningsforskriften § 3-1 at nettselskap er ansvarlig for alle målere og måleverdier i sitt nettområde og at sluttbruker plikter å gi nettselskapet adgang til måleren for anlegget sitt. I høringsdokument RME Dokument nr. 3-2020, fremgår det at denne plikten ble tatt inn ved forskrift 22. januar 2021 nr. 177 for å presisere en plikt for nettkunden som etter RMEs syn allerede fulgte indirekte av bestemmelsens første ledd. Denne tilføyselsen var ikke ment å endre den eksisterende rettstilstanden, men heller tydeliggjøre den. Etter nemndas vurdering innebærer sluttbrukernes plikt til å gi nettselskapene adgang til måleren etter § 3-1, også at sluttbrukeren plikter å gi nettselskapene tilgang slik at disse kan bytte strømmåleren som de har ansvar for. Det samme gjelder dersom det er gitt unntak fra plikten til å installere AMS etter avregningsforskriften § 4-1 første ledd bokstav b.

- (59) Nemnda viser til at uenighet om vilkår for tilknytning til og bruk av nettet etter NEM § 4-13 kan bringes inn til RME for avgjørelse. Etter nemndas vurdering har RME, og i forlengelsen nemnda, tilstrekkelig hjemmel til å avgjøre uenighet om hvorvidt sluttbrukeren plikter å gi nettselskapet tilgang til strømmåleren etter avregningsforskriften § 3-1, også når det gjelder bytting av slik strømmåler. Nemnda understreker at dette er noe annet enn å vurdere hvorvidt det finnes grunnlag for stenging av strøm etter forbrukerkjøpsloven § 48a som følge av vesentlig kontraktbrudd. Sistnevnte ligger som vist utenfor RMEs og Energiklagenemndas myndighet å ta stilling til.
- (60) Nemnda registrerer at det har vært uenighet mellom partene angående hvorvidt klager på et tidligere tidspunkt har nektet klagemotparten adgang til måleren eller ikke. Nemnda ser imidlertid ikke at dette får betydning i saken som er til behandling hos nemnda. Nemnda kan heller ikke se at de endrede faktiske forholdene, ved at strømmåler uten kommunikasjonsenhet er blitt installert hos klager, får noen betydning for vedtakets gyldighet. Virkningen av RMEs vedtak blir kun at dette stadfester klagemotpartens rett til å bytte strømmåler etter avregningsforskriften.

Anførsel knyttet til krav om legeerklæring for unntak fra plikten til installasjon av AMS

- (61) Klager har videre anført at det å kreve legeerklæring for å få lovlig unntak fra AMS er dypt inngripende, at klagemotparten ikke har rettslig grunnlag for å behandle legeerklæringer og at kunder innen samme nettområde har blitt forskjellsbehandlet da det ikke er alle som har måttet fremvise legeerklæring for å få unntak etter avregningsforskriften § 4-1 første ledd bokstav b.
- (62) Nemnda viser til at retten til fritak er regulert i avregningsforskriften § 4-1 andre ledd. Dersom nettselskapet har gitt fritak til en sluttbruker uten tilstrekkelig dokumentasjon, gir likevel ikke dette andre kunder rett på et tilsvarende fritak.
- (63) Når det gjelder anførselen om manglende rettslig grunnlag for behandling av legeerklæringer, forstår nemnda dette som at klager sikter til behandlingsgrunnlag etter personvernforordningen. Nemnda viser til at Datatilsynet har konkludert med at nettselskapets mottak av legeerklæringer har behandlingsgrunnlag. I likhet med Datatilsynet legger nemnda til grunn at nettselskapene etter mottak av slik informasjon må følge gjeldende regelverk knyttet til oppbevaring av personopplysninger. Når det gjelder de øvrige anførselene knyttet til personvernregelverket, herunder krav til samtykke og tilbaketrekking av samtykke, viser nemnda til at det hører til Datatilsynets myndighet å kontrollere at disse reglene blir overholdt av nettselskapene.

Avlesningsgebyr for 2019 og 2020

- (64) Nemnda viser til klagers anførsel om at nettselskapene ikke kan kreve avlesningsgebyr for 2019 og 2020 når kunden ikke har bestilt tjenesten og den heller ikke blir utført, i tillegg til at kostnaden for måleravlesningstjenesten allerede er dekket over fastleddet slik at kunden må betale samme kostnad to ganger. Nemnda forstår anførselen som en del av argumentasjonen som er ment å underbygge klagers anførsel om klagemotpartens monopolmisbruk. RME har ikke fattet vedtak i saken når det gjelder avlesningsgebyr for 2019 og 2020. Spørsmål etter markedsføringsloven er som nevnt utenfor RMEs og Energiklagenemndas myndighetsområde, men nemnda vil kort vise til sine tidligere

avgjørelser i sak 2021/0969, 2021/1954 og 2022/0723 når det gjelder nettselskapenes hjemmel for å kreve avlesningsgebyr for 2019 og 2020.

- (65) Avlesningsgebyrene for 2019 og 2020 er hjemlet i kontrollforskriften § 17-6 andre punktum, som fastsetter at tariffer skal reflektere kostnader forbundet med tjenesten. Bestemmelsen lyder: «*Nettselskapet kan fastsette tariffer for særskilte tjenester hos kunden. Slike tariffer skal reflektere kostnadene forbundet med tjenesten.*» I sak 2021/1954 slo Energiklagenemnda fast at ordlyden «tariffer» i kontrollforskriften § 17-6 må forstås som at utgiftene skal fordeles likt på den aktuelle kundegruppen. Videre slo nemnda fast at innkreving av tariffer forutsetter at det faktisk utføres den type tjeneste som skal dekkes av tariffen. En total unnlattelse av kontroller for samtlige målere må derfor medføre at tariff ikke kan kreves. Den enkelte kunde betaler imidlertid ikke for hver enkelt aktivitet nettselskapet utfører, men for sin del av merkostnaden nettselskapet har knyttet til denne kundegruppen som ikke har fjernavlest måler. Gebyret skal bidra til å dekke et snitt av merkostnadene nettselskapet har ved å håndtere og kontrollere ikke-fjernavleste måleverdier. Beregningsgrunnlaget for tariffen må være basert på budsjetterte kostnader og forventet omfang av tjenester jf. kontrollforskriften § 13-5. Det kan derfor være et visst avvik mellom forventet omfang av tjenesten og faktisk omfang av aktiviteter knyttet til tjenesten.
- (66) Når det gjelder anførselen om at kunden betaler for samme tjeneste to ganger, viser nemnda til sin avgjørelse i 2022/0723. Nemnda slo fast at manuell avlesning må betegnes som en særskilt tjeneste som normalt ikke ytes nettselskapenes kunder. Det vises også til at RME i tidligere vedtak har slått fast at inntekten fra tariffen skal komme til fradrag i beregningsgrunnlaget for den ordinære nettleien, slik at kunden ikke vil betale for den samme kostnaden flere ganger.
- (67) Klagenemnda finner etter dette at klagen ikke fører frem.

5 Vedtak

- (68) Energiklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

1. Klagen tas ikke til følge.

2. Reguleringsmyndigheten for energis vedtak av 27. januar 2022 med ref. 202111587-2 stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 20. oktober 2022

Henrik Bjørnebye
Nemndsmedlem

Edna Grepperud
Nemndsmedlem

Helle Grønli
Nemndsmedlem

Dokumentet er godkjent elektronisk